

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

WSPÓLNOTA

nr 3/1321
13 lutego 2021
cena 37 zł (w tym VAT)

**Kłopoty z opłatą
za śmieci „od wody”**

**Dofinansowanie zakupu
biletów miesięcznych**

Andrzej Porawski, dyrektor Biura Związku Miast Polskich:

**Przez 30 lat wielokrotnie
pokazaliśmy naszą skuteczność**

Elektroniczne upomnienia i tytuły egzekucyjne

W połowie ubiegłego roku w życie weszła nowelizacja przepisów ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Jej nadrzędnym celem było uproszczenie i usprawnienie procedur obowiązujących w egzekucji administracyjnej – w tym w zakresie elektronicznych upomnień i tytułów egzekucyjnych – jednak po kilku miesiącach funkcjonowania nowych zasad pytań jest więcej, niż odpowiedzi.

Autor: Katarzyna Wiertelwska*

Jak wskazano w uzasadnieniu do ustawy nowelizującej (ustawa z 11 września 2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, DzU z 2019 r. poz. 2070) głównym celem podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do modyfikacji wcześniej funkcjonujących przepisów było uproszczenie procedur administracyjnych obowiązujących w egzekucji administracyjnej przy jednoczesnym zapewnieniu wzrostu efektywności poprzez modyfikację niektórych środków egzekucyjnych stosowanych przy dochodzeniu należności pieniężnych. Prace prowadzono w oparciu o otrzymane wcześniej od administracyjnych organów egzekucyjnych oraz wierzycieli należności dochodzonych w trybie administracyjnym informacje opisujące najważniejsze bolączki dotychczasowej procedury. W ten sposób sporządzono katalog głównych problemów wynikających z nadmiernie skomplikowanych, nieprzejrzystych i niejasnych przepisów, czy też z braku jed-

noznacznych regulacji. Wprowadzone pod koniec lipca modyfikacje miały przynieść korzystne zmiany, nie tylko dla wierzycieli i organów egzekucyjnych, ale i dla zobowiązanych. Nowe przepisy obowiązują od kilku miesięcy, jednak samorządowcy stosujący je w praktyce nie zawsze wiedzą, jak prawidłowo postępować. Duża część wątpliwości dotyczy właściwego procedowania elektronicznych upomnień oraz elektronicznych tytułów wykonawczych. Wyjaśniamy, jak z nimi postępować.

Upomnienia elektroniczne

Nowelizacja do istniejącego art. 15 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (dalej: ustawa) dodała dwa nowe paragrafy: 1a i 1b. Pierwszy z nich wprowadza nakaz ujęcia w treści upomnienia pouczenia dla zobowiązanego, aby ten, w przypadku niewywiązania się z całości obowiązku w terminie 7 dni od dnia doręczenia upomnienia, zawiadomił wierzyciela o zmianie adresu miejsca zamieszkania lub siedziby,

a po wszczęciu egzekucji również organ egzekucyjny. Brak zastosowania się do tego obowiązku spowoduje, że doręczenie pism w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub siedzibie będzie miało skutek prawny (art. 36 § 3a). Jak wskazano w uzasadnieniu, wprowadzenie takiego rozwiązania miało na celu zapewnienie prawidłowości postępowania egzekucyjnego już od chwili jego wszczęcia. Zobowiązany już od momentu doręczenia mu upomnienia powinien mieć świadomość, że w przypadku braku poinformowania wierzyciela bądź organu egzekucyjnego o aktualnym adresie miejsca zamieszkania, dokumenty związane z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym będą mu doręczane pod dotychczasowy adres. Drugi z dodanych przepisów zwalnia z obowiązku opatrzenia upomnienia podpisem, jeśli jest ono automatycznie wygenerowane z systemu teleinformatycznego wierzyciela. Uzasadniono to faktem, że system ten posiada wystarczający poziom zabezpieczenia, zapewniający dostęp tylko osobie

uprawnionej i upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela. Tym samym nie istnieje ryzyko, że upomnienie zostanie wygenerowane przez osobę nieuprawnioną. Jednocześnie w przepisie wprowadzono obowiązek wskazywania w upomnieniu imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby działającej z upoważnienia wierzyciela.

Przepisy ustawy nie wskazują jednocześnie obligacyjnego terminu, w którym należy takie upomnienie wystawić względem zobowiązanego. Kwestię tę dookreśla jednak rozporządzenie ministra finansów z 23 lipca 2020 r. w sprawie postępowania wierzycieli należności pieniężnych (DzU z 2020 r. poz. 1294), które w § 3 stanowi, że wierzyciel przesyła zobowiązanemu upomnienie w sprawie, w której wysokość przekracza dziesięciokrotność kosztów upomnienia, niezwłocznie – jeżeli nie zostały podjęte działania informacyjne, a w przypadku ich podjęcia – przed upływem 21 dni od dnia, w którym po raz pierwszy podjęto działania informacyjne. W sprawach, w których wysokość nie przekracza dziesięciokrotności kosztów upomnienia – przed upływem 6 miesięcy poprzedzających upływ terminu przedawnienia należności pieniężnej.

Warunkiem koniecznym dopuszczalności upomnienia zobowiązanego przez wierzyciela jest stwierdzenie, że zobowiązany uchyła się od wykonania swojego obowiązku. Należy także pamiętać o dwójakiej funkcji, jaką pełni upomnienie: z jednej strony ma walor informacyjny, przypominający o konieczności wykonania zobowiązania oraz o konsekwencjach jego niewykonania. Z drugiej strony w sytuacjach, w których jego wystawienie jest obligacyjne, wywołuje doniosły skutek prawny w postaci możliwości prowadzenia egzekucji. Tym samym egzekucja administracyjna może być wszczęta dopiero po upływie 7 dni od dnia doręczenia tego upomnienia.

Zmiany w kosztach upomnienia od 20 lutego

Wygenerowanie upomnienia rodzi określone koszty, które co do zasady obciążają zobowiązanego i podlegają ściągnięciu w określonym trybie na rzecz wierzyciela lub komórki organizacyjnej wierzyciela w przypad-

ku, gdy wierzyciel jest jednocześnie organem egzekucyjnym. Obowiązek ich uiszczenia powstaje z chwilą doręczenia upomnienia. Przy okazji ustawodawca zdecydował się dookreślić kwestię przedawnienia kosztów upomnienia. I tak, obowiązek ich zapłaty przedawnia się z upływem 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wygasł egzekwowany obowiązek. Bieg terminu przedawnienia nie ulega przerwaniu i zawieszeniu. Wierzyciel niebędący jednocześnie organem egzekucyjnym niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny o przedawnieniu kosztów upomnienia. Jednak przepisy regulujące dochodzenie kosztów upomnienia oraz ich przedawnienie obowiązywać będą dopiero od 20 lutego 2021 roku.

Na podobnej zasadzie ustawodawca uregulował kwestię dochodzenia kosztów egzekucyjnych, których zapłata jest również obligacyjna i które podlegają ściągnięciu. Koszty także ulegają przedawnieniu: z upływem 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wygasł egzekwowany obowiązek, a koszty obciążające wierzyciela – z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym postanowienie w sprawie wysokości tych kosztów stało się ostateczne. Bieg terminu przedawnienia w tym przypadku również nie ulega przerwaniu i zawieszeniu. Przepisy te także będą obowiązywać dopiero od 20 lutego 2021 roku.

Elektroniczny tytuł egzekucyjny

Instytucja elektronicznego tytułu egzekucyjnego, mimo że funkcjonuje już od pewnego czasu, była w praktyce stosowana niezwykle rzadko, w egzekucji administracyjnej dominowały tradycyjne papierowe tytuły wykonawcze. Nowe przepisy wprowadziły zasadę przekazywania wniosków egzekucyjnych i tytułów wykonawczych w formie elektronicznej. Tytuły będzie można przekazywać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej. Wskazano bowiem wprost, że przekazanie tych dokumentów za pośrednictwem operatora pocztowego, pracowników lub inne upoważnione osoby lub organy jest dopuszczalne, jeżeli z przyczyn technicznych nie jest możliwa droga elektroniczna. 25 maja 2020 roku wydano także rozporządzenie w sprawie wzorów tytułów wy-

konawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej, w którym określono wzory tytułu wykonawczego stosowanego w egzekucji należności pieniężnych, tytułu wykonawczego stosowanego w egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym oraz kolejnego tytułu wykonawczego. Wskazano także, że poprzednie wzory nie ulegną od razu dezaktualizacji, ale będą mogły być wciąż stosowane, jednak nie dłużej niż przez 9 miesięcy od dnia wejścia w życie nowego rozporządzenia.

Praktyka stosowania nowych wzorów już teraz pokazuje, że wystawienie prawidłowego tytułu czasem nastrocza problemów. Podpowiadamy, jak to zrobić.

Tytuł wykonawczy

Zgodnie z art. 27 i art. 27d ustawy obowiązkowe jest wypełnienie pozycji dotyczących:

- oznaczenia wierzyciela;
- wskazania imienia i nazwiska lub nazwy zobowiązanego;
- numeru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL), numeru identyfikacji podatkowej (NIP) lub numeru identyfikacji w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON) zobowiązanego, jeżeli taki numer posiada;
- adresu zobowiązanego, przez który rozumie się ostatni znany wierzycielowi adres miejsca zamieszkania lub siedziby zobowiązanego;
- treści podlegającego egzekucji obowiązku oraz podstawy prawnej tego obowiązku, a także w przypadku dochodzenia należności pieniężnej – określenia jej wysokości i rodzaju, terminu, od którego nalicza się odsetki z tytułu niezapłacenia należności w terminie, oraz rodzaju i stawki tych odsetek;
- w przypadku dochodzenia należności pieniężnej, wskazania jej zabezpieczenia hipoteką przymusową albo przez ustanowienie zastawu skarbowego lub rejestrowego, lub zastawu nieujawnionego w żadnym rejestrze, ze wskazaniem terminów powstania tych zabezpieczeń;
- w przypadku dochodzenia należności pieniężnej, wskazania podstawy prawnej pierwszeństwa jej zaspokojenia, jeżeli należność korzysta z tego prawa i prawo to nie wynika z jej zabezpieczenia;

- wskazania podstawy prawnej prowadzenia egzekucji administracyjnej;
- daty wystawienia tytułu wykonawczego, podpisu, imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela;
- daty doręczenia upomnienia, a jeżeli doręczenie upomnienia nie było wymagane, podstawy prawnej braku tego obowiązku;
- imion i nazwisk oraz adresów współników, jeżeli tytuł wykonawczy dotyczy należności spółki nieposiadającej osobowości prawnej;
- innych danych będących w posiadaniu wierzyciela.

Dalszy tytuł wykonawczy

Ustawodawca przewidział także możliwość wydania dalszego tytułu wykonawczego w formie elektronicznej, jeżeli istnieją warunki techniczne do wystawienia, przekazania i korzystania z dalszego tytułu wykonawczego w takiej postaci, w przypadku konieczności przekazania go do organu egzekucyjnego innego niż organ egzekucyjny prowadzący postępowanie egzekucyjne. Wierzyciel może wydać dalszy tytuł egzekucyjny w razie potrzeby prowadzenia egzekucji przez więcej niż jeden organ egzekucyjny lub zabezpieczenia należności pieniężnej hipoteką przymusową, w tym hipoteką morską przymusową. Dalszy tytuł wykonawczy zawiera dane zawarte w tytule wykonawczym, a także numer porządkowy dalszego tytułu wykonawczego oraz oznaczenie celu, dla którego został wydany. Zawiera także informację wierzyciela o nadaniu temu tytułowi klauzuli o skierowaniu tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej.

Kolejny tytuł wykonawczy

Ustawodawca wprowadził do ustawy art. 26ca, którym wskazał okoliczności wystawienia kolejnego tytułu wykonawczego przez wierzyciela. Tytuł taki wystawia się w razie potrzeby:

1. zabezpieczenia na nieruchomości lub egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka, zwanego dalej „majątkiem wspólnym” – w przypadku, gdy odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obej-

muje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny;

2. egzekucji z przedmiotu hipoteki przymusowej – w przypadku przeniesienia tego przedmiotu na podmiot inny niż zobowiązany.

Z uwagi na fakt, że kolejny tytuł wykonawczy zawiera dane zawarte w tytule wykonawczym, przy jego sporządzaniu należy podać jedynie pewne dodatkowe informacje, jak:

- numer porządkowy kolejnego tytułu wykonawczego, przy czym wpisuje się także numer i datę dotychczasowego tytułu wykonawczego;

– data wystawienia kolejnego tytułu wykonawczego, imię i nazwisko osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela;

- informacja wierzyciela o nadaniu temu tytułowi klauzuli o skierowaniu tytułu wykonawczego do egzekucji administracyjnej.

Jeżeli wierzyciel wystawia odpis tytułu wykonawczego, winien dodać adnotację „odpis tytułu wykonawczego”, zaś odpis tytułu wykonawczego sporządzony przez organ egzekucyjny zawiera adnotację „odpis zgod-

Wygenerowanie upomnienia rodzi określone koszty, które co do zasady obciążają zobowiązanego i podlegają ściągnięciu w określonym trybie na rzecz wierzyciela lub komórki organizacyjnej wierzyciela w przypadku, gdy wierzyciel jest jednocześnie organem egzekucyjnym. Obowiązek ich uiszczenia powstaje z chwilą doręczenia upomnienia. Przy okazji ustawodawca zdecydował się dookreślić kwestię przedawnienia kosztów upomnienia. I tak, obowiązek ich zapłaty przedawnia się z upływem 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wygaś egzekwowany obowiązek. Bieg terminu przedawnienia nie ulega przerwaniu i zawieszeniu.

- oznaczenie celu, dla którego został wystawiony kolejny tytuł wykonawczy;

- dane małżonka zobowiązanego – w przypadku, gdy odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i jego małżonka;

- dane właściciela przedmiotu hipoteki przymusowej niebędącego zobowiązany – w przypadku przeniesienia tego przedmiotu na podmiot inny niż zobowiązany;

- wysokość kosztów egzekucyjnych – w razie potrzeby zabezpieczenia należności pieniężnej hipoteką przymusową;

ny z oryginałem”, datę sporządzenia, imię i nazwisko oraz podpis pracownika, który sporządził odpis.

* * *

Obieg elektronicznych tytułów wykonawczych oraz elektronicznych upomnień, mimo że nie jest novum w egzekucji administracyjnej, stanowi jednak pewną rewolucję. Nowe przepisy nie regulują wszystkich kwestii, z którymi najczęściej spotykają się samorządowcy w toku procedowania. Na wiele pytań odpowiedź zapewne będzie możliwa z czasem, kiedy praktyka dookreśli to, co przepis pominął. ■

**kancelaria Ostrowski i Wspólnicy sp.k.*